

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Statens hus, 7468 TRONDHEIM

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Grete Bakken Hoem
Kommunal- og beredskapsavdeling

Innvalgstelefon
73 19 91 55

Vår dato
18.06.2008
Deres dato

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2007/3311-421.2
Deres ref.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Fylkesmannen henstiller Norges vassdrags- og energidirektorat om å forbedre utredningsprogrammene i vindkraftsaker.

Fylkesmannen mottar som sektormyndighet mange saker om vindkraftutbygging i Sør-Trøndelag. Vi er bekymret for at beslutningsgrunnlaget i disse sakene er for dårlig slik det blir presentert på bakgrunn av fastsatte utredningsprogrammer.

Fylkesmannen henstiller om at Norges vassdrags- og energidirektorat generelt forbedrer utredningsprogrammene slik at beslutningsgrunnlaget blir tilstrekkelig og konsekvenser av tiltak for natur og miljø blir godt synliggjort for beslutningstakere og samfunnet. Dette er viktig for å legge til rette for en bærekraftig utvikling også når det gjelder energiutvikling. Videre må risiko og sårbarhet vurderes nøye i slike saker.

Behov for kraftproduksjon i Midt-Norge

Det er forventet et våtere og midlere klima i Norge. Denne endringen ser vi antagelig allerede. Dette resulterer i økt produksjon av strøm fra vannkraft og mindre forbruk av energi til oppvarming. Dette kan også føre til tidvis økt eksport av strøm til utlandet. Om noen år forventes offshore vindkraft å komme for fullt. Dette antas ut fra kunnskap vi har i dag, å være mindre konfliktylt. – Når kraftnettet i Midt Norge forsterkes i løpet av få år (2009 og 2012), er det også et viktig bidrag til den regionale kraftbalansen.

Bærekraftige beslutninger

Det foreligger omfattende planer for vindkraftverk med tilhørende kraftlinjer i Sør-Trøndelag og det store omfanget gjør det ekstra viktig med god kunnskap om hvilke konsekvenser en slik utbygging vil ha. Naturen er å anse som samfunnets fellesgoder både i nåtid og fremtid. Både utbyggere og myndighetsutøvere plikter derfor å ha tilstrekkelig kunnskap om sine tiltak og vedtak slik at disse fellesgodene ikke ødelegges mer enn høyst nødvendig. – Fylkesmannen er opptatt av at utbygging av vindkraft skal skje der gevinsten er størst i forhold til kostnader for samfunn og miljø.

Generelt er Fylkesmannen av den oppfatning at vindkraftprosjekter med tilhørende kraftlinjer som krever alvorlige inngrep i naturen eller har særdeles store negative konsekvenser for biologisk mangfold, ikke skaper ”miljøvennlig” energi. For å nå nasjonale miljømål er det derfor en forutsetning at det gjennomføres en bærekraftig forvaltning av våre naturområder og at de miljømessige kostnadene ved utbygging ikke overstiger de samfunnmessige gevinstene.

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 08	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post: postmottak@fmst.no						
		Internett: www.fylkesmannen.no/st				

Regjeringen har en målsetting om å bygge ut vindkraft i Norge tilsvarende minimum 3 TWh årsproduksjon innen utgangen av 2010, jf. St. prp. Nr.1 (2007-2008). Norges vassdrags- og energidirektorat har per 10.03.2008 for landet totalt sett innvilget konsesjon til nær det dobbelte av det nasjonale minimumsmålet. I Sør-Trøndelag er det innvilget konsesjon for utbygging på over 1/5 del av minimumsmålet for hele landet.

Pr 07.01.2008 har NVE på landsbasis sluttbehandlet 39 søknader. Av disse er det innvilget konsesjon til 33 anlegg, dvs ca 85 %. – I vårt fylke er nå tre vindkraftverk i drift og det er gitt konsesjon til ytterligere to. Disse fem anleggene vil få et omfang på rundt 90 turbiner. Det samlede omfanget av eksisterende og planlagt vindkraftutbygging i fylket omfatter i dag omkring 1500 turbiner fordelt på ca 25 vindkraftverk. Flesteparten av kraftverkene planlegges etablert i kystnære områder. I tillegg planlegges det mange vindkraftverk i våre nabofylker. En slik utbygging med tilhørende kraftlinjer vil kunne ha store negative konsekvenser for miljø og landskap i Midt-Norge.

Miljøvern

Utbygging av vindkraft på land er arealkrevende og naturinngrepene vil i all hovedsak være irreversible. Tiltakene vil nødvendigvis komme i konflikt med nasjonale mål som blant annet:

- Nasjonale mål for landskap: Miljøkvalitetene i landskapet skal sikres og utvikles gjennom økt kunnskap og bevisst planlegging og arealpolitikk.
- Nasjonale mål for biologisk mangfold: Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonsbredden av naturtyper og landskap opprettholdes. Norge har som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.
- Nasjonale mål for inngrepsfrie naturområder: Sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på.
- Nasjonale mål for friluftsliv: Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes, og naturgrunnet bevarer.

Grunnleggende kunnskap om biologisk mangfold

Riksrevisjonen gjennomførte i 2006 en undersøkelse av myndighetenes arbeid med blant annet kartlegging og overvåking av biologisk mangfold (Dokument nr. 3:12 (2005-2006)). Her avdekker Riksrevisjonen svakheter i plangrunnlaget i arbeidet med å kartlegge og overvåke biologisk mangfold, og de påpeker at det fremdeles er store utfordringer knyttet til kunnskap om biologisk mangfold i Norge. Blant annet heter det at: *”Etter Riksrevisjonens mening kan det derfor ikke konkluderes med at den kommunale kartleggingen har bidratt til en vesentlig bedret kunnskapsstatus.”* Tilsvarende har konsulentfirmaet Miljøfaglig utredning (2007) vurdert kunnskapen om naturtyper for hele landet og antar at *”utført kartlegging har kanskje fanget opp under 20 % av reelt antall lokaliteter verdifulle naturtyper”*. Denne undersøkelsen var bestilt av Direktoratet for naturforvaltning. Begge undersøkelsene støtter opp om våre krav om at det var nødvendig å gjennomføre nye kartlegginger for å heve kunnskapen om beslutningsrelevant informasjon innenfor temaet biologisk mangfold (jf. uttalelse til utredningsprogrammene for Storheia og for 420 kv Namsos – Roan).

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har vært lite tilfreds med utredningskravene som er fastsatt i flere utredningsprogram (Jf. for eksempel utredningsprogrammene for Storheia og for 420 kv Namsos – Roan). Etter vår oppfatning synliggjøres en manglende forståelse av problematikken når det gjelder våre krav om kartlegging av biologisk mangfold. Når det mangler krav om innhenting av ny kunnskap bruker tiltakshaver heller ikke ressurser på dette selv om utreden-

de konsulenter også mener det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er dårlig. Fylkesmannen finner det derfor naturlig at NVE tar ansvar innenfor området biologisk mangfold, bl.a. med hensyn til truede og sårbare arter, når utredningsprogrammer skal fastsettes. Utbyggerne må synliggjøre for samfunnet hvordan deres planer påvirker biologisk mangfold. NVE må følgelig stille krav om dette i utredningsprogrammene.

Manglende oppdatert kunnskap om viktige funksjonsområder for bl.a. truede eller sårbare viltarter, medfører at verken energi- eller planmyndigheter har tilstrekkelig kunnskap om hvordan de planlagte kraftverkene med tilhørende kraftledninger vil påvirke truede og sårbare arter i vår region. Følgelig kan ikke beslutningsgrunnlaget sies å være godt nok.

Sumeffekter

I høringsutkast: *Veileder for regionale planer for vindkraft* av 18.06.2007 utarbeidet av Olje- og Energidepartementet og Miljøverndepartementet, er sumvirkninger definert på følgende måte:

- *De samlede konsekvenser av flere vindkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område – eller*
- *De systematiske virkninger vindkraftanlegg har på et tema, for eksempel en art eller en naturtype, innen et større geografisk område.*

I forskrift om konsekvensutredninger av 01.04.05 står det videre i vedlegg II pkt e):

”Når flere utbyggingstiltak i et område samlet kan få vesentlige virkninger skal tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i tiltakets influensområde vurderes.”

I medhold av forskriften, kan derfor NVE pålegge tiltakshavere å vurdere sumvirkninger av flere prosjekter som er under planlegging innenfor et område.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har som nevnt vært lite tilfreds med utredningskravene som er fastsatt i flere utredningsprogram (Jf. for eksempel utredningsprogrammene for Storheia og for 420 kv Namsos – Roan). Etter vår oppfatning synliggjøres en manglende forståelse av problematikken når det gjelder våre krav om utredninger av sumeffekter. Utbyggerne må synliggjøre for samfunnet hvordan deres planer samlet sett påvirker naturen. NVE må følgelig stille krav om dette i utredningsprogrammet.

Det er ofte behov for å synliggjøre sumeffekter på landskap, inngrepsfrie naturområder, friluftsliv og biologisk mangfold der det er flere vindkraftanlegg i samme region.

Når det gjelder biologisk mangfold, utgjør fysiske inngrep og endret arealbruk en av de viktigste truslene. Summen av mange inngrep som alene synes relativt ubetydelige, utgjør en snikende fare for mange arter. Artene forsvinner ikke umiddelbart, men over tid svekkes livsgrunnlaget – til artene til slutt forsvinner. Denne erkjennelsen må innebære at vi øker oppmerksomheten mot sum-konsekvenser av inngrep som hver for seg fremstår som relativt ubetydelige. Denne erkjennelsen er forankret i Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, Innst.S.nr.228 (2004-2005).

Manglende utredninger av sumeffekter medfører at verken energi- eller planmyndigheter har tilstrekkelig kunnskap om hvordan de planlagte kraftverkene med tilhørende kraftledninger vil påvirke naturen i vår region. Følgelig kan ikke beslutningsgrunnlaget sies å være godt nok.

Samfunnssikkerhet

Områder som vurderes for vindkraftutbygging omfatter store arealer med mange vindturbiner. Områdene vil normalt være åpen for allmenn ferdsel. Som en del av forarbeidet for å lage en best mulig plan, må det gjøres en risikovurdering som lister hendelser som kan føre til skade på mennesker og dyr. Vurderingen må inneholde sannsynligheten for ulike hendelser med tilhørende konsekvenser og eventuelt forslag til avbøtende tiltak. Vi minner om at risikovurderinger generelt har fått økt fokus som grunnlag for all planlegging etter plan- og bygningsloven.

En slik risikovurdering som skissert bør følge felles retningslinjer som skal gjelde for alle vindkraftvurderinger. Vi henstiller om at NVE sammen med andre sentrale myndigheter som har ansvar når det gjelder sikkerheten med vindkraftanlegg, utarbeider en veileder som kan benyttes ved slike risikovurderinger.

Konklusjon

Fylkesmannen ber om at NVE bedrer utredningsprogrammene slik at det foreligger tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i disse sakene og at beslutningsgrunnlaget blir synliggjort.

Fylkesmannen deltar gjerne i møte med NVE, MD, DN og DSB med sikte på utdyping av våre synspunkter og for å kunne arbeide for gode beslutninger i framtiden.

Med hilsen

Kåre Gjønnnes
fylkesmann

Stule Lund
ass. avdelingsdirektør

Kontaktpersoner: Miljøvern: Harald Høydal, tlf. 73 19 92 14
Samfunnssikkerhet: Svein Horn Buaas, tlf. 73 19 91 79

Kopi:

Sør-Trøndelag fylkeskommune	Postuttak	7004	TRONDHEIM
Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Direktoratet for naturforvaltning	Tungasletta 2	7485	TRONDHEIM
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	Postboks 2014	3103	TØNSBERG